

Lieve Gemeente,

Gedicht Jaap Zijlstra blz. 66 uit Olijftak.

Aan nauwelijks iemand wordt door de Bijbel zoveel onrecht aangedaan als aan Judas.

En het lijkt wel of het in de loop van de tijd steeds erger werd.

Waar Marcus hem nog gewoon 1 van de 12 noemt, wordt hij door Johannes, 30 jaar later, al een gemene dief genoemd.

Maar wie was hij eigenlijk en wat waren zijn bedoelingen?

Alle lijdensverhalen stellen de vraag waarom Jezus moest lijden.

Deze vraag wordt m.b.v. bewijsplaatsen uit het Oude Testament opgelost door aan te geven dat het de wil van God was dat alles zo zou verlopen.

Op deze manier zou Judas dus een werktuig van God zijn geweest.

Maar wat heeft hem eigenlijk bezielde om Jezus te verraden?

Was het geldzucht, zoals de evangelist Johannes beweert?

Wat waren uiteindelijk zijn beweegredenen?

Judas moet toch volledig bewust, weloverwogen en weldoordacht iets bepaalds met zijn verraad hebben gewild.

En als je dan ziet hoe hij uiteindelijk een einde aan zijn leven maakt dan blijkt wel dat hij zozeer had geleden onder zijn schuld dat hij niet verder kon leven.

Hij had iets gedaan waarmee hij alles wilde winnen.

Maar toen ze Jezus wegbrachten naar zijn terechtstelling had hij alles verloren en kon hij niet meer verder leven.

Van Petrus wordt verteld, dat hij, toen hij Jezus had verloochend en zijn schuld bemerkte, bitter geweend heeft.

Maar zijn verloochening, ook een soort verraad van Jezus, was meer iets dat hem op dat moment overviel, door angst en door het moment ingegeven.

Het was niet iets waar hij van tevoren goed over had nagedacht.

Judas daarentegen heeft er over nagedacht en het heel bewust gedaan.

Hij wilde echter niet dat men Jezus zou doden en toen het tot hem doordrong dat dit wel ging gebeuren, raakte hij buiten zichzelf nu hij merkte hoeveel schuld hij op zich had geladen.

Het was zijn schuld, hij had Jezus uitgeleverd

Hij bekent alles en probeert zijn daad te herroepen door het bloedgeld bij de leden van de Hoge Raad voor de voeten te werpen.

Maar het is al te laat, er is geen weg meer terug voor Judas.

Hij ziet geen mogelijkheden om nog verder te leven en pleegt zelfmoord.

Deze zelfmoord kunnen we alleen begrijpen wanneer we er van uitgaan dat Jezus oorspronkelijk voor Judas alles heeft betekend, tot het leven zelf.

Het zou kunnen zijn dat Judas religieus-politieke beweegredenen heeft gehad.

Juist na de triomfantelijke intocht in Jeruzalem was Jezus in de gunst bij de grote massa en leek de tijd rijp voor een omwenteling.

Judas moet gedacht hebben dat een klein duwtje die omwenteling dan wel in gang zou zetten.

Ook was het mogelijk dat Judas had gehoopt, dat hij Jezus zover in het nauw kon drijven dat hij zijn goddelijke macht eindelijk zou bewijzen.

Tot het uiterste getergd moest hij die dan wel laten zien.

Wellicht wilde Judas dus helemaal niet dat Jezus' persoon schade werd toe gebracht, maar integendeel dat het hem zou dienen en ertoe zou bijdragen dat Jezus' ware gestalte onthuld werd.

Ook is het heel goed mogelijk geweest dat Judas, die als enige van de discipelen uit Judea kwam en daardoor misschien al een buitenbeentje was, zich verwant voelde aan de theologische kringen in Jeruzalem. Dat hij in gewetensnood kwam toen hij zag hoe ruim Jezus met de Wet omging en dit ook met het volk deelde.

En dat hij zich afvroeg wie nu eigenlijk het gelijk aan zijn kant had: de starre Wetsuitleg van de Schriftgeleerden of de ruime uitleg van Jezus. Om dat te bereiken zou het best kunnen zijn dat hij een (zoals wij dat tegenwoordig noemen) proefproces heeft willen uitlokken.

Een proces om, na een gedegen onderzoek, de waarheid boven tafel te krijgen en misschien zelfs om een definitieve vrijspraak voor Jezus gedaan te krijgen.

Als je het zo bekijkt dan is ook de kus, waarmee hij Jezus aanwijst aan de soldaten niet een 'kus des doods', maar veeleer een verzekering van zijn liefde en trouw.

Hij meende immers Jezus een dienst te bewijzen.

Hij leefde in de overtuiging dat Jezus zichzelf in de rechtszaal met succes zou rechtvaardigen en dat daar dan een grondige discussie gevoerd zou worden.

En dat men na dit proefproces en na de discussies met wederzijds respect en op de hoogte van elkaars standpunten in vrede uit elkaar zou gaan.

Misschien is dit wat Judas gehoopt heeft maar dit is niet uitgekomen, weten we.

Er was geen discussie en er was niet sprake van een proefproces.

Van tevoren stond al vast dat men Jezus uit de weg wilde hebben en hem aan de Romeinen wilde uitleveren.

Men was bang voor onlusten, voor oproer en rellen en men wilde koste wat het kost de Romeinen die wrede onderdrukkers waren, te vriend houden.

Vandaar dat Jezus snel aan hen werd overgeleverd om daarna de onrust de kop in te duwen en de lieve vrede weer te herstellen.

Wij weten niet welke bedoelingen Judas heeft gehad met zijn daad.

Het enige dat wij weten is dat hij niet verder kon leven zonder Jezus.

De andere leerlingen hadden er altijd de mond vol van gehad dat ze bij Jezus zouden blijven en hem nooit in de steek zouden laten.

Uiteindelijk is er maar 1 discipel geweest die Jezus in de dood gevolgd is en dat is Judas.

Misschien was hij toch zijn trouwste leerling.

In de kerk van Vézelay zijn er 2 voorstellingen van Judas: De ene laat hem zien met open mond, als in een schreeuw die nooit eindigt, met de smart van de wanhoop.

De andere laat zien hoe Jezus hem op de rug draagt, zijn mond is gesloten, de smart verstomd – een overwinning van barmhartigheid aan gene zijde van de dood, voor altijd. Amen